SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI ZARZĄDU

WARSZAWSKIEGO TOWARZYSTWA DOBROCZYNNOŚCI

ZA ROK 1926.

Warszawa

Nr 106. DRUK. M. S. WOJSK.

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI ZARZĄDU
WARSZAWSKIEGO TOWARZYSTWA DOBROCZYNNOŚCI
za rok 1926.

SKŁAD WŁADZ TOWARZYSTWA I ORGANIZACJA PRACY ZARZĄDU.

W roku 1926 Radę Naczelną stanowili pp. dr. J. Czarkowski, dyr. A. Dąbrowski, nacz. A. Dobraczyński, dr. L. Dydyński, M. Halicki, inż. H. Hoser, sen. A. Jackowski, dyr. M. Jastrzębski, nacz. S. Jeska, dr. J. S. Kijewski, dr. Kopczyński, mec. M. Kotkowski, dr. Fr. Kowalski, W. Kryński, K. Krzeczkowski, insp. W. Krzeszkiewicz, dyr. St. Leśniowski, ks. dr. K. Niemira, mec. L. Nowodworski, M. Olszewska, dr. K. Ostrzycki, W. Piątkowski, ks. F. Puchalski, K. Rotkel, J. Rudziński, Weryho-Radziwiłłowiczowa, dr. W. Rydzykowski, płk. J. Salecki, mec. W. Trejdosiewicz, J. Turowicz, rej. S. Tyborowski, dyr. H. Wieczorkowski, J. Wierzbicki, A. Włodarski, sędzia A. Wozdecki, hr. J. Zabiełło.

Zmarł w r. 1926 ś. p. Stanisław Trębiński, zastępca.

W roku 1926 Zarząd W. T. D. stanowili:

Prezes p. *Jan Stanisław Kijewski.*
Wiceprezes: p. *Marceli Kotkowski.*
Skarbnik: p. *Henryk Hoser.*
Sekretarz: p. *Wacław Rydzykowski.*
Członkowie: p. *Michał Jastrzębski.*
p. *Stanisław Leśniowski.*

Na czele Wydziałów, które były czynne w r. 1926, działając w ramach instrukcji z dn. 11 marca r. 1925, stały następujące osoby:

1. Wydziału Dochodów Niestałych: pp. *H. Hoser i Z. Olchowicz.*

2. Wydziału Opieki nad Dzieckiem: pp. *J. S. Kijewski, M. Olszewska, dr. Ostrzycki i J. Wierzbicki.*

3. Wydziału Gościeradowskiego: p. *M. Jastrzębski.*

4. Wydziału Kasy Groszowej Oszczędności: pp. *H. Hoser i H. Wieczorkowski.*

5. Wydziału Prawnego: p. *M. Kotkowski.*

6. Wydziału Starców i Inwalidów: pp. *S. Leśniowski, S. Pfeiffer i płk. J. Salecki.*

7. Wydziału Wsparć i Rozdawnictwa Odzieży: pp. *S. Leśniowski i A. Włodarski.*

Budowniczym T-wa był nadal prof. Karol Jankowski, dyrektorem T-wa był nadal p. St. Fedorowicz.

* * *

Praca Zarządu była wykonywana w sposób następujący: każdy z członków Zarządu, kierując stale sprawami swego Wydziału, załatwiał w oznaczone dni i godziny sprawy bieżące w porozumieniu z dyrektorem T-wa albo z prezesem względnie wice-prezesem Zarządu; ci ostatni pracowali codziennie w stałych godzinach, przeważnie jednocześnie, przyczem kierowali sprawami T-wa w porozumieniu wzajemnem i z dyrektorem T-wa; w stały dzień w tygodniu i w stałych godzinach odbywało się posiedzenie Zarządu w pełnym składzie, na które prezes Zarządu rozsyłał zaproszenia na trzy dni naprzód z dołączeniem porządku dziennego; posiedzeń takich w roku 1926 odbył Zarząd 37, wszystkie one są szczegółowo i dokładnie protokułowane w specjalnej księdze.

Stałą i codzienną pracę wykonywał dyrektor T-wa, który kierował biurem, załatwiał sprawy bieżące i zarządzał majątkiem T-wa w granicach, wskazanych w protokułach Zarządu, stykając się z prezesem i wice-prezesem codziennie i biorąc stały udział w plenarnych posiedzeniach Zarządu.

Personel biura Zarządu T-wa składał się w r. 1926 z 7 osób: buchaltera z 2-ma pomocnikami, intendenta-administratora domów, sekretarki biura, kasjerki i archiwistki. Biuro T-wa było czynne codziennie od godz. 9 — 3.

Działalność Zarządu w r. 1926 dotyczyła następujących działów:

* * *

WYDZIAŁ OPIEKI NAD DZIECKIEM.

Kierownikiem Wydziału jest prezes Zarządu dr. J. St. Kijewski, zastępcą kierownika dr. K. Ostrzycki, sekretarzem dr. B. Dąbrowski, referentką p. M. Olszewska, członkami Wydziału pp.: M. Weryho-Radziwiłłowiczowa, C. Bronowska, A. Kozłowska, A. Dobraczyński, St. Hiszpański, dr. St. Kopczyński, dr. St. Kulisz, M. Krąkowski, ks. dr. K. Niemira, W. Piątkowski i J. Wierzbicki.

Wydział ten opiekuje się zakładami Towarzystwa zamkniętemi i otwartemi.

Do zamkniętych należą: Zakład sierot i pół-sierot chłopców im. Jachowicza przy ulicy Freta 10, zakład sierot i pół-sierot dziewcząt przy ul. Rakowieckiej 21, Szwalnia pierwsza przy ul. Starej 2, która jednocześnie jest zakładem otwartym, oraz Internat im. Kronenberga z Patronatem przy ul. Freta 10.

Do otwartych zaliczają się dwa żłobki przy ul. Freta 10 i dziewięć przedszkoli: pierwsze i drugie — Freta 10, trzecie — Piwna 11, czwarte — Hoża 13, piąte — Przyokopowa 53, szóste — Chłodna 40, ósme — Tarczyńska 27, dziewiąte — Targowa 69 i dziesiąte — Targowa 46. Przedszkole siódme, chwilowo nieczynne, uruchomione będzie z początkiem roku szkolnego 1927/28, do końca zaś roku bieżącego funkcjonuje przy ul. Miedzianej 6 szkółka jednoklasowa; lokal tej szkółki przeznaczony jest na przedszkole siódme.

Do kompetencji Wydziału należą również dwie ochrony w dobrach Gościeradowskich.

* * *

W Zakładzie sierot i pół-sierot chłopców im. Jachowicza przebywało w ciągu 1926 roku 173 chłopców, przybyło

20 chłopców, zakład opuściło 19, z których 2-ch zmarło, a 17 przeszło do Bursy Rzemieślniczej Miejskiej na ul. Czerniakowską, gdzie uczą się rzemiosł i dokształcają się umysłowo.

Chłopcy w wieku od lat 7 — 14 w liczbie 158 uczyli się w miejscowej 7 klasowej szkole powszechnej przez 10 miesięcy, podzieleni na klasy podług następującej tabeli.

ODDZIAŁ	W dniu 1.I.1926 r. w poszczególnych klasach było chłopców	Otrzymało promocje do następnej klasy w roku szkolnym 1925 — 26.	Na początku roku szkolnego 1926 — 27 było chłopców
I	26	23	29
II	56	45	38
III	36	32	50
IV	27	24	30
V	13	12	19
Razem .	158	136	166

Dwa miesiące wakacji letnich spędzili chłopcy w Drewnicy, kolonji Zakładu.

Chłopcy w wieku przedszkolnym w liczbie 30 pozostają przez cały rok w przedszkolu w Drewnicy pod opieka Siostry Miłosierdzia.

Do miejskiej szkoły powszechnej w roku 1926 uczęszczało pięciu chłopców do VI i VII kl., gdyż dla zbyt małej liczby uczniów, nie można było otworzyć ostatnich dwóch klas.

W każdą niedzielę i święto chłopcy spędzają przed obiadem 3 godziny na przechadzce.

W ciągu 3 miesięcy zimowych staraniem miejscowego nauczycielstwa były organizowane popołudniowe koncerty, wykonywane przez poszczególne klasy; program wypełniały: śpiew, muzyka oraz deklamacja.

W roku sprawozdawczym, chłopcy byli 2 razy w teatrze Wielkim, 1 raz w cyrku i 10 razy w kinie „Uranja", brali też udział we wszystkich uroczystościach narodowych.

Pożywienie chłopców w Zakładzie im. Jachowicza w roku 1926 było dawane według następująaej normy dziennej:

tłuszczu	45 gm.	potraw mącznych	188 gm.
cukru	45 „	warzyw i ziemniaków	900 „
chleba	440 „	mięsa	240 „
mleka	250 „	tylko dwa razy w tygodniu.	

* * *

Rozkład zajęć. Chłopcy sypiają $9^1/_2$ godz., mycie i porządki 3, nauka 6, posiłek 2 (śniadanie, obiad, podwieczorek i kolacja), zabawy i czas wolny 3, praktyki religijne $^1/_2$ godz.

Chłopcy kąpią się 1 raz tygodniowo w łazience, która w r. 1926 otrzymała 10 wanien i 16 natrysków.

Zakład był utrzymywany z funduszów asygnowanych co miesiąc przez Zarząd, które wyniosły w r. 1926 zł. 144.890 gr. 76.

Pozatem z gospodarstwa w Drewnicy otrzymano na potrzeby zakładu: warzyw 440 kg., buraków 6.000 kg., ziemniaków 7.000 kg., owoców 1.000 kg., mleka 7.481 litrów.

Koszt utrzymania dziecka w zakładzie wynosił w r. 1926 dziennie 2 zł 29 gr. Przełożoną zakładu jest S. M. A. Rakowska.

* * *

W Załadzie sierot i pół-sierot dziewcząt w roku 1926 przebywało 140 dziewcząt w wieku od 6-ciu do 20 lat. Z nich 113 uczęszczało do szkół następujących: do seminarjum dla nauczycielek 6, do seminarjum dla ochroniarek 2, do szkół średnich 2, do szkół zawodowych 6, do szkoły kroju i szycia p. Glinojeckiej 3, z których 2 kurs ten ukończyły, do szkoły powszechnej miejskiej 88, i do miejskiego przedszkola 6. W zakładzie na miejscu pozostawało dziewcząt 27, które uczyły się szycia, bielizny, haftu białego i pończosznictwa. Jedna z dziewcząt — po ukończeniu kursu w seminarjum dla ochroniarek otrzymała posadę.

W ciągu 1926 roku dziewczęta uszyły na potrzeby zakładu: 130 sukienek wełnianych, 130 płóciennych, 120 fartuchów płóciennych, 130 fartuchów wełnianych, 22 podpinki pod kołdry, 130 spódniczek barchanowych i nadrarabiały pończochy dla dzieci. Oprócz tego znaczyły, przerabiały i naprawiały bieliznę.

W pracowni zakładu za uszytą i poznaczoną bieliznę z miasta otrzymano 127 zł., które nie wystarczyły na nici, bawełnę i zapłatę instruktorki. Pracownia została założona w późnej jesieni.

Wakacje letnie w r. 1926 dziewczęta spędziły w sposób następujący: w Ciechocinku leczyło się 80 dziewcząt, podzielonych na 2 partje od 8 czerwca do 28 sierpnia; Zarząd Towarzystwa umieścił 15 dziewcząt na lato w Gościeradowie, 18 dziewcząt przebyło parę tygodni u swoich rodz'n, 27 zaś, które nigdzie nie wyjeżdżały, otrzymywały pożywienie lepsze, aniżeli zwykle w ciągu roku, zajęte były robotą tylko przez pół dnia i chodziły codziennie na wycieczki.

Na obiad dziewczęta otrzymują codzień zupę i jarzynę, a mięso 3 razy tygodniowo. Mąki i kaszy wypadało dziennie na osobę 167 gr., tłuszczu — $33\frac{1}{2}$ gr., fasoli i grochu — $33\frac{1}{3}$ gr., cukru — $36\frac{2}{3}$ gr., mleka — $\frac{1}{4}$ litra, chleba — 433 gr., jarzyn — 150 gr., mięsa — 3 razy w tygodniu po 166 gr.

Koszt utrzymania dziecka w zakładzie wynosił w r. 1926 dziennie 2 zł. $2\frac{1}{2}$ gr.

Przełożoną zakładu przy ul. Rakowickiej jest Starsza Siostra Miłosierdzia Aurelja Pomierny.

* * *

W Szwalni pierwszej przy ul. Starej 2 przebywało w r. 1926 dziewczynek stałych 60, przeważnie sierot, i 180 dziewczynek, przychodzących z miasta na naukę rękodzieł i do szkoły. Razem przebywało dzieci 240 w wieku od 8-go do 18-go roku życia.

Celem zakładu Szwalni I-ej jest wykształcenie fachowe oraz ogólne w zakresie 7-iu klas szkoły powszechnej.

Dotąd istniały tylko cztery klasy, w roku szkolnym od września 1926 została otwarta klasa piąta, w następnych latach powstanie szósta i siódma. Klasy szkolne prowadzą: jedna Siostra Miłosierdzia i dwie nauczycielki świeckie.

Poza godzinami zajęć szkolnych dziewczynki uczą się rękodzieł, każdej kobiecie niezbędnie potrzebnych, jako to: cerowania, łatania, obrębiania, obrabiania dziurek i wyrobu guzików z nici. Są to roboty przygotowawcze do rękodzieła jako fachu, który obierają sobie starsze dziewczynki, stosownie do swych zdolności

i zamiłowania. W obranym fachu poszczególnym dziewczynki doskonalą się, by mogły otrzymać świadectwo, na mocy którego znajdą dla siebie odpowiednią pracę.

Do działów, dających fachowe wykształcenie należą: bieliźniarstwo i krawiecczyzna wraz z krojem, szycie kołder, haft biały płaski i wypukły, haft kolorami, srebrem i złotem, szycie aparatów i ubiorów kościelnych, wreszcie pończosznictwo i wszelkie roboty trykotarskie jak kaftany, swetery i t. p. Działy rękodzielnicze fachowe prowadzą Siostry Miłosierdzia, odpowiednio wykwalifikowane.

Dzieci zajęte są w zakładzie od godziny 9-ej do 17-ej w lecie, zaś do godziny 16-ej w zimie.

Lekarzem zakładowym, pracującym honorowo, jest doktór B. Dąbrowski, który co tydzień bywa w zakładzie, a w razie potrzeby wzywany jest częściej.

Dzieci z internatu, które nie mają zdolności i zamiłowania do rękodzieł, po skończeniu szkoły powszechnej, posyłane są na kursy wieczorowe dokształcające, lub do seminarjum dla ochroniarek. Obecnie jedna dziewczynka uczęszcza do seminarjum p. Leokadji Turzańskiej, jedna na kursy wieczorowe prowadzone przez p. Lesser i jedna do konserwatorjum.

Po skończeniu całkowitego kursu nauk i przygotowaniu do pracy samodzielnej dziewczynka umieszczana bywa w odpowiedniem otoczeniu w domu prywatnym, albo w większej znanej pracowni w Warszawie, lub na prowincji; stosunków jednak z zakładem nie zrywa i przez czas pewien zakład rozciąga nad dziewczętami opiekę, by im służyć pomocą materjalną, lub radą w potrzebie.

Za roboty wykonane w Szwalni pierwszej w ciągu roku 1926 wpłynęło do kasy zakładu 21.780 zł. 89 gr. Na kupno materjałów do tych robót wydatkowano 8.451 zł. 46 gr.

W szwalni zajętych jest 20 pracowniczek, pobierających od 10 do 60 zł. miesięcznie, ogólna zaś suma płac w ciągu 1926 r. wyniosła 5.736 zł. 50 gr.

Na całodzienne utrzymanie, ubranie, naukę, książki i zeszyty szkolne Komisarjat Rządu wypłacał od dziecka, przez siebie umieszczonego w szwalni pierwszej, po zł. 1 dziennie.

Warszawskie Towarzystwo Dobroczynności na opłatę nauczycielek i służącej w szwalni pierwszej w r. 1926 wydało 5987 zł. 04 gr.

Przełożoną Szwalni jest Siostra Starsza Miłosierdzia Aloiza Rowińska.

* * *

W internacie im. Kronenberga w dniu 1 stycznia 1926 r. było 30 wychowańców; w ciągu roku sprawozdawczego ubył 1, pozostawało więc w dniu 1 stycznia 1927 r. 29 chłopców.

Wiek wychowańców: do lat 20 włącznie było 23 wychowańców, ponad 20 lat — 6, z których 4 prawie przez cały rok pozostawało bez pracy.

Co się tyczy zawodów i zajęć wychowańców, dzieliły się one na następujące kategorje:

Do szkoły powszechnej uczęszczało . .	2	wychowańców
Do gimnazjum państwowego uczęszczało	1	"
Do szkoły handlowej uczęszczało . . .	2	"
Do szkoły technicznej " . . .	1	"
Złotników było	4	"
Pozłotników było	1	"
Grawerów "	2	"
Stolarzy "	1	"
Krawców "	3	"
Szewców "	1	"
Rymarzy "	1	"
Drukarzy "	1	"
Ślusarzy "	1	"
W fabryce przyrządów naukowych pracow.	2	"
W składzie aptecznym pracowało . . .	1	"
W magazynie bławatnym " . . .	2	"
W składzie papieru " . . .	2	"
W Kasie Chorych " . . .	1	"

Zarobki wychowańców, które wpłynęły do Kasy Internatu:

4	wychowańców	zarabiało	miesięcznie	po	28	złotych
3	"	"	"	"	30	"
3	"	"	"	"	35	"
4	"	"	"	"	50	"
3	"	"	"	"	60	"
Razem 17	wychowańców	zarabiało	miesięcznie		687	złotych

Z pozostałych wychowańców: 5-ciu nic nie zarabiało, jako uczniowie różnych szkół; 4 wychowańców było bez pracy prawie przez cały rok i nie mogli nic płacić za otrzymane świadczenia.

Zarobki chłopców idą na potrzeby Zakładu. Z tego źródła Internat otrzymał w ciągu roku 8145,30 złotych; z ogólnych funduszów W. T. D. wpłynęło 12322,06 złotych. Wydatkowano więc na utrzymanie Internatu 20467,36 złotych.

Z pośród 17 chłopców, terminatorów rzemieślniczych i praktykantów, podlegających przymusowi szkolnemu uczęszczało:

do wieczorowych państwowych szkół zawodowych 13 chłopców
do wieczorowej szkoły handlowej . . . . . . 4 „

Do pomocy w naukach chłopcy mieli korepetytora—studenta, który, jako wynagrodzenie, otrzymywał całkowite utrzymanie i mieszkanie bez pensji.

Personel wychowawczo-gospodarczy Internatu, pobierający wynagrodzenie pieniężne, stanowiły 3 osoby: wychowawca, który jednocześnie prowadził część gospodarczą, kucharka i praczka.

Wynagrodzenie miesięczne tego personelu wynosiło 160 złotych i całodzienne utrzymanie.

* * *

Zadanie **Patronatu** polega na roztaczaniu opieki moralnej i materjalnej nad wszystkimi dawnymi wychowańcami Zakładu im. Jachowicza i Internatu im. Kronenberga.

Z powodu braku środków Patronat zmuszony był do znacznego ograniczenia swojej działalności. Co niedzielę jednak i w każde święto pod dachem Patronatu gromadzili się dawni wychowańcy, aby w gronie kolegów spędzić kilka godzin.

Działalność Koła Koleżeńskiego, założonego w 1925 roku, mającego na celu samopomoc i zjednoczenie wszystkich dawnych wychowańców Zakładu im. Jachowicza i Internatu im. Kronenberga, z powodu ciężkich warunków materjalnych młodzieży tej, znacznie osłabła; pomimo to jednak Koło urządziło kilka pogawędek naukowych i wycieczek; jeden zaś z członków zaofiarował sztukę materjału na bieliznę, z której uszyto koszule.

W dniu 8 grudnia 1926 r. w święto Matki Boskiej Niepokalanego Poczęcia, wzorem lat ubiegłych obchodzono uroczyście

święto Patronatu, uświęcone 40-letnią tradycją, które zgromadziło kilkudziesięciu dawnych wychowańców Zakładów Sierocych W. T. D. wraz z żonami i dziećmi. Po wysłuchaniu Mszy Świętej, po spowiedzi i komunji świętej zebrani spędzili cały dzień na wspólnej pogawędce.

Pomocy materjalnej Patronat udzielił: 1) 2 dawnym wychowańcom Internatu, pozostającym bez pracy, w postaci całkowitego utrzymania przez cały rok, bez mieszkania, 2) dwóch innych otrzymało bieliznę i pranie, 3) dla dwóch postarano się o pracę.

* * *

Przedszkola i żłobki. W przedszkolu pierwszem i w żłobku pierwszym przy ul. Freta 10 zapisano razem dzieci 360, uczęszczało zaś przeciętnie 220, t. j. do żłobka 60 i do przedszkola 160. Kierowniczką jest S. M. Helena Zubrzycka. Oprócz niej 3 oddziały prowadzą: jedna Siostra Miłosierdzia i dwie wychowawczynie świeckie.

W roku 1926 na odrę chorowało dzieci 20, na dyfteryt 2, na zapalenie płuc 4 i na zaziębienie 32.

W przedszkolu drugiem i w żłobku drugim zapisano dzieci 327, uczęszczało zaś przeciętnie 240, t. j. do żłobka 160 i do przedszkola 80. Kierowniczką jest S. M. Marja Pietkiewiczówna, przy pomocy jednej Siostry Miłosierdzia i dwóch wychowawczyń świeckich.

W roku 1926 na odrę chorowało dzieci 27, na szkarlatynę 8, na koklusz 2, na zapalenie płuc 18. Wszystkie dzieci wyzdrowiały.

Dożywianie dzieci w obu żłobkach i przedszkolach na Freta 10 odbywa się 3 razy dziennie. Dzieci dostają rano śniadanie, najczęściej kakao z mlekiem i bułką, na obiad zupę pożywną i jarzynę, a na podwieczorek chleb biały z marmoladą i t. p. dzieci zaś słabsze — mleko. Zajęcia trwają od 9 do 4 po poł. i prowadzone są przez wychowawczynie fachowe według programu przedszkoli miejskich.

W obu żłobkach i przedszkolach dr. Sojecki bywał bezpłatnie co 2 tygodnie; z początkiem roku szkolnego badał dzieci przyjęte, a w ciągu roku sprawdzał stan ich zdrowia i przyrost wagi.

Do obu żłobków i przedszkoli uczęszczało ogółem 460 dzieci. W przedszkolu drugiem staraniem S. M. Marji Pietkiewiwiczówny urządzono w roku 1926 nową kuchnię obszerną z nowoczesnemi wygodami, osobną salkę rekreacyjną i ładną nową salę dla oddziału chłopców.

Frekwencja we wszystkich przedszkolach świeckich W. T. D., z wyjątkiem niezreformowanego dotąd przedszkola dziesiątego, wahała się od 40 do 50 dzieci dziennie. Zajęcia prowadzone są podług programu przedszkoli miejskich.

W roku 1926 przedszkola W. T. D. otrzymały bibljoteczki i pomoce wychowawcze. Reorganizacja przedszkoli postępuje w dalszym ciągu i zakończy się w roku 1927 zorganizowaniem opiek rodzicielskich i dożywiania dzieci w przedszkolach świeckich.

W dobrach Gościeradowskich czynne są dwie ochrony. Jedna z nich w Węglinie została zreorganizowana w r. 1927 według przedszkoli warszawskich, otrzymała bibljoteczkę, pomoce wychowawcze i wszelkie materjały do zajęć z dziećmi. Druga ochrona w Gościeradowie będzie zreformowana z początkiem roku szkolnego.

* * *

W celu dokształcenia całego personelu wychowawczego tak otwartych, jak i zamkniętych zakładów W. T. D. w roku 1926 zorganizowany został 5-miesięczny kurs wykładów dokształcających od lutego do końca czerwca, o którym znajduje się wzmianka w sprawozdaniu z r. 1925. Wykładały: higjenę dr. A. Jurjewiczówna, pedagogikę i psychologię dziecka d-rowa Z. Bogdanowiczowa, śpiew p. Z. Kruszewska, rysunek p. Z. Skalska, metodykę zajęć przedszkolnych i roboty p. L. Bluszczówna, oraz gry i zabawy p. F. Burjankówna.

Oprócz wychowawczyń świeckich i sióstr miłosierdzia z zakładów W. T. D. uczęszczały bardzo pilnie na powyższe wykłady, odbywające się w sali portretowej W. T. D. przy Krak. Przedm. 62, Siostry Miłosierdzia i Felicjanki z innych zakładów wychowawczych.

Wszystkich słuchaczek było 47, t. j. 14 świeckich, 29 sióstr Miłosierdzia i 4 Siostry Felicjanki.

Dnia 21 czerwca 1926 r. odbył się akt zakończenia kursu z następującym programem: chór słuchaczek, 2 referaty z higjeny, rysunek rytmiczny - rozmachowy, wykonany ze śpiewem przez 3 grupy słuchaczek, 2 referaty z pedagogiki; na zakończenie chór słuchaczek wykonał szereg pieśni. Na stołach, ubranych zielenią, ułożone były rysunki i różne roboty słuchaczek, które otrzymały w końcu zaświadczenia z ukończonego kursu.

Od bieżącego roku szkolnego, t. j. od września 1926 r, dla lepszego przeszkolenia wychowawczyń W. T. D. tak świeckich jak i Sióstr Miłosierdzia, zorganizowany został roczny lotny kurs gier i zabaw we wszystkich przedszkolach W. T. D. po kolei. Kurs ten prowadzi p. F. Burjankówna, wychowawczynie notują każdą grę, a następnie prowadzą te zabawy podług wskazówek nauczycielki. Gry i zabawy powyższe mają na celu ćwiczenia mięśni i gimnastykę rytmiczną.

Organizatorką i przewodniczącą Kursów z ramienia Wydziału opieki nad dzieckiem jest referentka Wydziału p. M. Olszewska.

Wydział Opieki nad dzieckiem odbył w roku sprawozdawczym 9 posiedzeń.

* * *

Najlepszem zobrazowaniem **stanu zdrowotnego Zakładów wychowawczych** dla sierot W. T. D. będą niżej podane zestawienia liczbowe zachorowań, jakie zdarzyły się w r. 1926.

* * *

Stan zdrowotny w Zakładzie Sierot Chłopców im. Jachowicza. W styczniu 1926 r. w Zakładzie było 175 chłopców; w szpitalach miejskich leczono 8, z tych na gruźlicę płuc 2, płonicę 6; zmarło w ciągu roku 2 chłopców. W miejscowej infirmerji leczono w ciągu roku 26 chłopców.

Z chorób ocznych: nieżytów grudkowych leczono 17, wyleczono 6, pozostało w leczeniu 11; jaglicy było 8 wypadków, w tem 2 po powrocie ze szpitala dla jagliczych, gdzie przez 1 rok byli stale leczeni; owrzodzeń rogówki było 2.

Przeciętny przyrost miesięczny wagi wynosił 200 gramów. 169 chłopcom, przebywającym w przytułku, zaszczepiono 15 listopada 1926 r. próbną szczepionkę szkarlatynową; wśród nich

67 ujawniło brak odporności i na tych dokonano szczepienia ochronnego przeciw szkarlatynie.

* * *

Stan zdrowotny w Przytułku sierot-dziewcząt przy ul. Rakowieckiej Nr. 21. W styczniu 1926 r. w zakładzie przebywało 140 dziewcząt; w szpitalach miejskich leczono 8 dziewcząt, z czego: na dur brzuszny 2, różę twarzy 1, płonicę 1, zapalenie osierdzia 1, zapalenie szpiku kostnego 1, porażenie nerwu twarzowego 1, stopę szpotawo-końską 1. Zmarła w ciągu roku 1 dziewczynka na gruźlicę płuc. W miejscowej infirmerji leczono w ciągu roku 57 dziewczynek.

Kurację klimatyczno-dyetetyczną w Gościeradowie w ciągu 2 miesięcy letnich przebyło 15 dziewczynek. Powiększenie gruczołów chłonnych stwierdzono u 50 dziewczynek. Ospę zaszczepiono w ciągu roku 17 dziewczynkom. Z naświetlań lampą kwarcową korzystało 5 dziewczynek (w „Ośrodku Zdrowia” w Mokotowie). W Sanatorjum dla gruźliczych dzieci w Otwocku leczyły się 3 dziewczynki. W Ciechocinku w ciągu lata przebywało 80 dziewczynek.

Na 17 dziewczętach, przebywających w przytułku, dokonano w r. 1926 szczepień ochronnych przeciw szkarlatynie. Nadmienia się przytem, że w 1925 r. dokonano tychże szczepień na 122 dziewczętach; w marcu 1927 r. dokonano na 140 dziewczętach szczepień próbnych.

Wśród uodpornionych dziewcząt zapadły na szkarlatynę 3. Pomoc dentystyczna w sierpniu 1926 r. udzielana była w „Ośrodku Zdrowia” w Mokotowie: usunięto zębów 70, nałożono plomb stałych 144, liczba dziewczynek leczonych 77, na co zużyto godzin pracy lekarzy dentystów 87 1/4.

* * *

Sprawozdanie z działalności Ambulatorjum W. T. D. dla chorób płucnych. Ambulatorjum specjalne dla chorób płucnych zostało otwarte poraz pierwszy w dziejach W. T. D. w dn. 16 kwietnia 1926 r.

W r. 1926 przyjęto ogółem chorych 612
w tem poraz pierwszy 363
udzielono porad z powodu gruźlicy płuc . . . 158
udzielono porad z powodu innych chorób płucnych 208

Dopiero w ostatnich miesiącach roku liczba cierpiących na choroby dróg oddechowych zaczęła się zwiększać, w pierwszych natomiast miesiącach liczba tych chorych była stosunkowo nieznaczna.

Czynności lekarza Ambulatorjum dla chorych płucnych pełnił w r. 1926 dr. med. Paweł Martyszewski, przyjmując chorych codziennie od godz. 5 — 6 wieczorem.

* * *

Sprawozdanie z działalności Ambulatorjum dla chorób ocznych. Ambulatorjum specjalne oczne zostało otwarte po raz pierwszy w dziejach W. T. D. w dn. 13 kwietnia 1926 r.

Ruch chorych według poszczególnych miesięcy.

MIESIĄC	Pierwszy raz				Następnych porad				Razem			
	Mężczyzn	Kobiet	Chłopc. do 15 lat	Dziewcz. do 15 lat	Mężczyzn	Kobiet	Chłopc. do 15 lat	Dziewcz. do 15 lat	Mężczyzn	Kobiet	Chłopc. do 15 lat	Dziewcz. do 15 lat
Kwiecień . . .	5	7	5	7	4	5	10	10	9	12	15	17
Maj	12	6	6	3	56	43	13	13	68	49	19	16
Czerwiec . . .	4	22	10	10	69	105	18	20	73	124	28	30
Lipiec	6	14	—	2	36	96	4	13	42	110	4	15
Sierpień . . .	7	17	5	3	81	74	2	54	88	91	7	57
Wrzesień . . .	7	16	16	2	43	73	16	28	50	89	32	30
Październik . .	2	12	6	7	58	54	2	24	60	66	8	31
Listopad . . .	4	17	10	6	47	73	18	48	51	90	28	54
Grudzień . . .	6	12	7	3	25	78	17	37	31	90	24	40
Ogółem . .	53	123	65	43	419	601	100	247	472	724	165	290

Ruch chorych według rodzaju chorób.

	Chorych		Chorych
Jaglica	58	Podwinięcie powiek po opatrunku	
Nieżyt zwykły	56	Zapalenie rogówki miąższ.	1
„ grudkowy . . .	15	Zwężenie i niedrożność dróg łzowych	3
„ podostry	17	Zapalenie tęczówki . . .	3
„ pryszczykowy . .	9	Zaćma	14
Zapalanie brzegów powiek	15	Jaskra	2
Jęczmyk	7	Zapalenie naczyniówki . .	5
Gradówka	2	Męty ciałka szklistego . .	1
Zapalenie nadtwardówki .	1	Zanik nerwów wzrokowych	1
Oparzenie spojówki . . .	2	Krótkowzroczność . . .	10
Zapalenie woreczka łzowego	5	Dalekowzroczność . . .	17
Zapalenie rogówki skroful.	5	Niezborność	11
Ciała obce w rogówce .	2	Starczowzroczność . . .	16
Wrzody rogówki	5		

Czynności lekarza ambulatorjum dla chorób ocznych pełnił w r. 1926 dr. med. Zdzisław Januszewski, przyjmując chorych codziennie od godz. 10 — 11 rano.

WYDZIAŁ OPIEKI NAD STARCAMI I INWALIDAMI.

W roku sprawozdawczym Wydział ukończył zasadniczy swój program — rozszerzenia Zakładu dla starców i likwidację czasowo istniejących przy tym Zakładzie burs dla nauczycieli i studentów.

Łączenie na stałe w jednej organizacji tak odmiennych kategorji pensjonarzy, jak studenci lub nauczycielowie i niedołężni, opuszczeni starcy, nie było wskazane. To też, gdy potrzeby mieszkaniowe nauczycieli i studentów, dzięki domom akademickim, częściowo zaspokojone zostały, a z drugiej strony, gdy wzrosła potrzeba dostarczenia szerszej pomocy biednym, opuszczonym starcom i liczba zgłoszeń do Zakładu W. T. D. zwiększyła się znacznie, Wydział zmuszony był do dnia 1 lipca 1926 r. za zgodą Zarządu zlikwidować zupełnie bursę dla nauczycieli i studentów, a opróżnione sale przeznaczyć dla starców. Zmiany te tem więcej były na czasie, że w lecie roku 1926, wobec grasującej w mieście epidemji szkarlatyny, Magistrat m. st. Warszawy zmuszony był

jeden ze swych przytułków dla starców przeznaczyć na czasowy szpital, a pensjonarzy z tego przytułku w liczbie 84 przyjęło do Zakładu Warszawskie Towarzystwo Dobroczynności. Po wygaśnięciu epidemji część tych pensjonarzy w końcu roku powróciła do Zakładu Miejskiego przy ul. Przebieg Nr 3.

Wydział zajęty był w roku sprawozdawczym główną sprawą rozszerzenia Zakładu i w związku z tem — odnowieniem i urządzeniem nowych sal w Zakładzie. Zajmowano się również opracowaniem budżetu na rok następny i sprawą organizacji pracy w pracowniach i warsztatach Zakładu, a ponieważ pracownie kobiece (szwalnia, piórnia, tkalnia i t. p.) stanowią tam dział najpoważniejszy, przeto Wydział postanowił uzupełnić swój skład, zapraszając do współpracy trzy panie — pp. Wandę Kuczyńską, Jadwigę Sturmową i Zofję Sulikowską, które roztoczyły opiekę nad gospodarstwem domowem, pracowniami i salami kobiecemi.

W roku 1926 Wydział składał się z następujących członków: pp. W. Blusiewicza, M. Halickiego, d-ra F. Kowalskiego, St. Leśniowskiego kierownika Wydziału, ks. K. Niemiry, d-ra W. Rydzykowskiego, pułkownika J. Saleckiego, M. Stawowiaka i A. Włodarskiego.

W zebraniach Wydziału brał udział i dyrektor Towarzystwa p. St. Fedorowicz.

Pułkownik J. Salecki, podobnie jak w roku poprzednim, opiekował się oddziałem męskim.

W roku sprawozdawczym Wydział odbył 4 posiedzenia i 2 lustracje Zakładu.

* * *

Stan osobowy **w Zakładzie dla Starców i Inwalidów** (Krak.-Przedm. Nr 62) w roku 1926 był następujący:

W dniu 1 stycznia 1926 r. znajdowało się pensjonarzy 194
w tem kobiet 154, mężczyzn 40.

W ciągu 1926 r. przyjęto do Zakładu osób 121
w tem kobiet 31, mężczyzn 90.

W ciągu 1926 r. zmarło pensjonarzy 29
w tem kobiet 19, mężczyzn 10.

W ciągu 1926 r. opuściło Zakład 47
w tem na ul. Przebieg 41, z własnej woli mężczyzn 2 i kobiet 4.

Na dzień 1 stycznia 1927 r. znajdowało się w Zakładzie pensjonarzy 239
w tem kobiet 163, mężczyzn 76.

Powiększono tedy liczbę pensjonarzy w porównaniu z rokiem 1925 o osób 121

Według wieku stan pensjonarzy był następujący:

Kobiet:		Mężczyzn:	
1) lat 93	1	1) lat 99	1
2) od 81 do 90 . .	18	2) od 81 do 90 . .	11
3) od 71 do 80 . .	73	3) od 71 do 80 . .	27
4) od 61 do 70 . .	44	4) od 61 do 70 . .	26
5) od 51 do 60 . .	15	5) od 51 do 60 . .	8
6) poniżej 50 . .	12	6) poniżej 50 . .	2

Według zawodów pensjonarze zaliczają się do kategoryj następujących:

Kobiety:

1) służba domowa 51
2) szwaczki 9
3) urzędniczki i wdowy po urzędnikach 14
4) wdowy po rzemieślnikach i wyrobnikach 55
5) wdowy po obywatelach ziemskich i miejskich . . 4
6) wdowy po handlowcach 5
7) nauczycielki i ochroniarki 5
8) wdowy po majstrach budowlanych i mechan. . . . 7
9) wdowy po służbie domowej 13

Mężczyźni:

1) obywateli ziemskich 3
2) rolników i ogrodników 3
3) urzędników 7
4) chemików i farmaceutów 2
5) handlowców 3
6) rzemieślników 32
7) wyrobników 15
8) lokai, kelnerów, woźnych i posłańców 8
9) bez zawodu, niedorozwiniętych umysłowo 3

Znaczna część pensjonarzy, mianowicie osób 111, była zupełnie niezdolna do pracy; byli to ludzie niedołężni lub chorzy, którzy czas przeważnie w łóżku spędzali. Pozostali w liczbie 100, w miarę sił i zdrowia, pracowali po kilka godzin dziennie, bądź przy gospodarstwie domowem, bądź w warsztatach i pracowniach. Pośród zajętych pracą kobiet pracowało: w szwalni 30, w piórni 30, w tkactwie 1, w przędzalni 9, przy robieniu pończoch 2, przy robieniu szczotek 1, przy kuchni 22, przy bieliźnie 5; mężczyżn: w stolarni 3, w warsztacie szewckim 5, krawieckim 3, murarz 1, oddźwierny 1.

Opiekę nad pensjonarzami sprawowały Siostry Miłosierdzia, których liczbę z uwagi na zwiększoną liczbę pensjonarzy powiększono o 2 osoby — z 9 na 11.

Pomoc lekarską niósł lekarz Zakładów dr. Stanisław Kulisz i mieszkający w Zakładzie stały felczer. Lekarstwa otrzymywali chorzy z apteki Towarzystwa bezpłatnie.

Pensjonarze przyjmowani są do Zakładu bezpłatnie i Towarzystwo pokrywa wszelkie koszty ich utrzymania. Prócz tego w Zakładzie znajdowało się w roku 1926 przeciętnie 56 osób, przyjętych na żądanie Magistratu m. st. Warszawy — Wydziału Opieki Społecznej, za które Magistrat opłacał 45 zł. miesięcznie od osoby. Cyfra ta jednak nie pokrywała faktycznego kosztu utrzymania i dlatego Zarząd Towarzystwa poczynił kroki o podniesienie tych opłat, niestety bez rezultatu.

W roku 1926 Zarząd W. T. D. wydał na utrzymanie Zakładu i na konieczne remonty złotych 136191,24.

Ponieważ w budżecie na rok 1926 preliminowano na utrzymanie Zakładów złotych 95.000, więc przekroczono budżet o złotych 41.191,24, czyli o 43.36%, co spowodowane zostało wzrostem kosztów utrzymania i rozszerzeniem Zakładu.

Jedną z pilniejszych potrzeb Zakładu, której zaspokojenie w roku 1927 Wydział uważa za niezbędne, jest remont domu, w którym znajduje się pralnia i suszarnia Zakładu. Suszarnia spalona została przed paru laty, a dom ten postawiony na skarpie, zarysował się, wymaga więc starannego zabezpieczenia. Kosztorysy robót tych zostały przygotowane i Zarząd W. T. D. starać się będzie, by znaleźć środki w roku 1927 na wykonanie tych niezbędnych inwestycji.

* * *

W przytułku dla rzemieślników i robotników fabrycznych przy ul. Młynarskiej Nr. 35 znajdowało się w dn. 1 stycznia 1926 r. 40 pensjonarzy; w ciągu roku 1926 przyjęto 7, zmarło 2, przeniesiono do innych zakładów 2, wydalono 1. W dn. 1 stycznia 1927 r. znajdowało się w przytułku 42 pensjonarzy. Pomocy lekarskiej udzielał pensjonarzom lekarz zakładów T-wa dr. Kulisz, a prócz tego porad udzielał im honorowo dr. Fr. Kowalski. Przytułkiem opiekuje się bezpośrednio Komitet Opiekuńczy, wymieniony w sprawozdaniu za r. 1925; do Komitetu tego należą z ramienia Wydziału pp. dr. Franc. Kowalski i Stan. Leśniowski.

Zarząd na utrzymanie przytułku czerpał środki z różnych źródeł: zasiłek z kasy W. T. D. wyniósł zł 12981 gr. 78, nauczyciele, mieszkający w przytułku wpłacili zł 3.853.—, z ofiar ze sfer przemysłowych uzyskano w naturze i w gotówce zł 5.137 gr. 11, od Ministerjum Pracy i Opieki Społecznej otrzymano zapomogę zł 9.898 gr. 40, różne wpływy wyniosły zł 1.946 gr. 41.

WYDZIAŁ WSPARĆ.

Pomoc, z jaką Warszawskie Towarzystwo Dobroczynności przychodziło w r. 1926 za przykładem lat ubiegłych najuboższej ludności miasta, wyrażała się również w udzielaniu zapomóg w gotówce, odzieży i produktach spożywczych.

Działalność w tym kierunku rozwijał czynny w Towarzystwie Wydział Wsparć, którego liczni członkowie nieśli ofiarną pracę.

Przy rozdawaniu zapomóg uwzględniano przedewszystkiem inteligencję, znajdującą się niejednokrotnie w nędzy, i uczącą się młodzież. Środki, z jakich Wydział Wsparć korzystał, czerpał z Kasy Towarzystwa i zdobywał zapobiegliwością własną, odwołując się do ofiarności publicznej: z pierwszego źródła uzyskał 17.551,61 zł z drugiego zaś 9.850,75 złotych.

W r. 1926 udzielono w gotówce zapomóg jednorazowych 453 rodzinom na sumę 4.771 zł, zapomóg doraźnych 60 osobom na sumę 120 zł i odzieży 76 rodzinom na sumę 776 złotych. W tymże czasie udzielono zapomóg szkolnych 90 uczniom na sumę 3.480,98 zł, wsparcia dla 30 staruszek wyniosły 2.880 zł, komorne, opłacone za 8 staruszek, 525 zł.

Zwyczajem, uświęconym tradycją, Wydział na święta Wielkiej Nocy i Bożego Narodzenia obdarzał najbiedniejszą ludność produktami spożywczemi (kasza, groch, chleb, cukier, tłuszcze i t. p.). W roku 1926 obdzielono w ten sposób 650 rodzin na sumę 2.332,25 zł.

Ucząca się młodzież i osoby ubogie w przeważnej mierze ze sfery inteligencji korzystały pozatem bezpłatnie z t. zwanych obiadów gościnnych, wydawanych w gmachu głównym W. T. D. Obiad taki składał się z zupy i potrawy jarskiej, a dwa razy w tygodniu z potrawy mięsnej z jarzyną. Obiadów gościnnych w r. 1926 wydano 23.725, z których korzystało 375 osób, z pośród których uczącej się młodzieży było 245, wdów i starców inteligentnych 130 osób. Koszt obiadów gościnnych, nie licząc lokalu, wynosił 10.331,72 zł.

Koszty ogólne Wydziału wyniosły zł 2.185,41.

Zgłoszeń do Kancelarji Wydziału było 3.167, licząc przeciętnie na jedno zgłoszenie 3 członków rodziny — było osób 9.501, z których otrzymało zapomogi rodzin 453, osób — 1.359.

Wśród zgłaszających się było kobiet 2.272, mężczyzn 895, inteligencji — 1.650, klasy robotniczej i wyrobniczej — 1.517; dorosłych — 3.167, dzieci — 6.334.

Z pośród inteligencji: b. obywateli 101, b. urzędników i oficjalistów 533, byłych nauczycieli 51, innych zawodów 594 osoby.

Z klasy robotniczej i wyrobniczej: robotników wykwalifikowanych — 780, wyrobników — 657 osób.

Młodzieży szkolnej: ze szkół powszechnych 22, ze szkół średnich — 67, ze szkół wyższych — 11; zgłoszeń było 96, otrzymało zapomogi — 90.

WYDZIAŁ KASY GROSZOWEJ OSZCZĘDNOŚCI.

Wkłady uczestników na dzień 31-go grudnia 1926 roku wynoszą . . . . Zł. 144.122,17 gr.
w dniu zaś 1 stycznia 1926 r. wynosiły . . „ 90.867,29 „
a zatem przyrost wkładów wynosi . . . . . Zł. 53.254,88 gr.

Z powyższego wynika, iż w roku sprawozdawczym wkłady powiększyły się o 58,61%. Na polepszenie sytuacji bezwątpienia wpłynęła poprawa stosunków gospodarczych w kraju, jak również bezwzględne zaufanie uczestników Kasy do Warszawskiego T-wa Dobroczynności, a zarazem dobrodziejstwo, jakie Kasa wyświadcza uczestnikom przez przyjmowanie i wypłacanie wkładów w dni niedzielne.

W roku 1927 wkłady uczestników mogą się bardzo poważnie powiększyć, o ile Kasa Groszowa odpowiednio się zareklamuje, gdyż wielu uczestników przedwojennych zwraca się do Wydziału z zapytaniem, czy Kasa istnieje i czy mogą składać pieniądze, co świadczy, że ogół, z którego się rekrutują uczestnicy, nie wie o istnieniu Kasy.

Liczba uczestników Kasy przedstawia się jak następuje:

Rzemieślników	242
Robotników	624
Szwaczek	95
Służby domowej	162
Urzędników	58
Wychowawczyń	23
Dzieci do lat 17 . . .	267
Żebraków	5
Razem . .	1.476

Wkłady uczestników są oprocentowane za 1926 rok na 7,5%, płatne na każde żądanie i 9% płatne za dwutygodniowem wymówieniem. Wkłady zaś zwaloryzowane są oprocentowane w stosunku 4% (w myśl Rozporządzenia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 maja 1924 r. Dz. Ustaw Nr 42).

Fundusze Kasa Groszowa lokuje: w Polskim Banku Komunalnym, w Banku Związku Spółek Zarobkowych, w Banku Handlowym, w Banku Przemysłowców Polskich, w Pocztowej Kasie Oszczędności, w Kasie Zarządu Warszawskiego T-wa Dobroczynności, jak również w papierach procentowych państwowych i w obligacjach miejskich.

Bilans Kasy Groszowej na dniu 31 grudnia 1926 r. jest zamieszczony w bilansie W. T. D. i aneksach.

KASA POŻYCZKOWA IM. BOLESŁAWA PRUSA.

przy Wydziale Kasy Groszowej Oszczędności.

Jak to zostało zaznaczone w Sprawozdaniu za rok 1925, Zarząd postanowił przywrócić działalność Kasy pożyczkowej imienia Bolesława Prusa, przerwaną okolicznościami wojennemi i powojennemi. W tym celu na prośbę Zarządu została opracowana przez długoletniego kierownika Wydziału Kasy Groszowej Oszczędności p. Heljodora Wieczorkowskiego odpowiednia Instrukcja, przez Zarząd przejrzana i uzupełniona, którą Rada Naczelna zatwierdziła.

Zadaniem Kasy będzie okazywanie pomocy niezamożnej ludności chrześcijańskiej m. st. Warszawy, utrzymującej się samodzielnie z rzemiosła i wszelkiego rodzaju rękodzielnictwa. Wysokość pożyczek została ustalona na 100 do 600 złotych w złocie. Procent bankowy. Pieniądze na pożyczki będą czerpane z ogólnych funduszów Kasy Groszowej Oszczędności z tem, że ogólna suma pożyczek nie może przekraczać jednej czwartej części funduszów tejże Kasy.

Działalność Kasy pożyczkowej niebawem zostanie rozpoczęta.

KASA PRZEZORNOŚCI PRACOWNIKÓW W. T. D.

Działalność tej kasy wskutek okoliczności wojennych i powojennych całkowicię ustała. Na Walnem Zebraniu Uczestników, odbytem dnia 28 stycznia 1927 r., uchwalono jednomyślnie Kasę Przezorności zlikwidować i wybrano Komisję likwidacyjną w osobach pp. Zofji Słapczyńskiej, Jadwigi Puzyńskiej i Anny Pilguj, która ma zająć się w porozumieniu z Zarządem W. T. D. obliczeniem funduszów Kasy i ustaleniem udziałów uczestników.

DOBRA GOŚCIERADOWSKIE.

Działalność Zarządu na terenie dóbr Gościeradowskich przedstawiała się w roku sprawozdawczym w poszczególnych działach gospodarczych, jak następuje:

W roku sprawozdawczym z dóbr Gościeradowskich na rzecz instytucji i Zakładów Towarzystwa w Warszawie przekazano

189.551 zł. 65 gr. t. j. o 40,4% więcej niż preliminowano w budżecie na rok 1926, w którym figurowała suma zł. 135.000. Przewyżka sumy przekazanej do centrali nad zyskiem 1926 r. pochodzi stąd, że zaległości z roku 1925 zostały spłacone. Stosunek dochodu netto do dochodu brutto w roku 1926 wynosił 60,44%.

W dziale leśnym trzymano się ściśle zatwierdzonego planu gospodarstwa leśnego co do sadzenia i wyrębu lasu, przyczem zasadzono: sosny 172 morgi, dębiny 27 morgów, świerku dwuletniego 4 morgi, olchy trzyletniej 2 morgi — razem 205 mórg; dokonano poprawek starych kultur na 63 morgach, dokonano usunięcia w kulturach głuszącej brzozy na 15 morgach, założono 13 nowych szkółek (1 mórg 294 pr.) sosny, dębu, świerku, jodły, modrzewia i jaworu; przesadzono w szkółkach 112.472 sztuk jedno i dwuletnich sadzonek świerku; dokonano trzebieży na 28 morgach.

Z powodu oddania włościanom 36 morgów lasu w zamian za serwitut, Komitet Leśny w Lublinie skasował plan gospodarstwa leśnego na całej odnośnej przestrzeni (1.120 morgów), co na jesieni groziłoby nam zmniejszeniem poręb o 14 morgów; dla uniknięcia powyższego zarządzono zawczasu, połączenie nieobciążonej części powyższej przestrzeni (1.084 morgi) z lasem w Dąbrowie, gdzie serwitut już uregulowano, i stworzenie w ten sposób prowizorycznego planu gospodarstwa leśnego na przestrzeni 2.400 morgów, który będzie ważny do czasu całkowitego uregulowania serwitutów. Z chwilą uregulowania serwitutów zajdzie konieczność ułożenia nowego planu gospodarstwa leśnego na całym obszarze lasów Gościeradowskich i temsamem skasuje się powyższy prowizoryczny plan.

Według ścisłych pomiarów szacunkowych własnych, masa drzewna przeznaczona do wyrębu w sezonie 1926/1927, wynosiła 13.629 m^3 — w tem budulca 4.362 m^3 i opału 9.267 m^3 t. j. opału 68% całej masy i budulca 32%.

Te granice leśne, które zostały ustalone przy likwidacji serwitutu i już nie będą zmieniane, zostały otoczone rowem. Takich rowów wykopano w 1926 roku 6.940 metrów bieżących, przyczem skasowano trzy drogi leśne, utworzone przez wojska w czasie wojny, a następnie użytkowane nieprawnie przez obce

furmanki, co przynosiło duże szkody w leśnej gospodarce. W obrębach lasu, gdzie nie mieliśmy własnych gajówek, a gajowi mieszkali w wynajętych chatach, zostały zbudowane w roku 1926 dwie gajówki kosztem 24.885 zł. 98 gr. a także zaczęto budować trzecią podwójną gajówkę. Po ukończeniu tej budowy tylko jeden gajowy będzie mieszkał po za lasem. Gajówki powyższe są zbudowane w tych rewirach leśnych, które nie podlegają już zmianom serwitutowym i są umieszczone u wylotów głównych traktów, prowadzących z lasu. Gajówka murowana w obrębie Spławy budowana była według planu ś. p. architekta Stanisława Trembińskiego, a drewniane według planu nadleśnego p. Wojtaszczyka.

Stan lasów w czasie lustracji Zarządu w sierpniu 1926 roku był następujący: wszystkie **szkółki** były w stanie wzorowym; uderzały korzystnie: znaczny zapas dębiny w szkółkach, dalej wprowadzenie po raz pierwszy uprawy szkółkowej klonu, jaworu i buku; wreszcie wykonanie pierwszej próby posiewów jesiennych dębiny, klonu i jaworu.

Bogaty zapas sadzonek w szkółkach, który wynikł dzięki dobremu ich prowadzeniu, powinien pozwolić nawet na sprzedaż części sadzonek na wiosnę.

Poręby znajdowały się w stanie uporządkowanym; kultury i zagajniki były wszystkie starannie ogrodzone, nie widać było w nich większych szkód, przyrost pędów i wygląd drzew był bujny.

Trzebież lasów postąpiła niewiele naprzód wskutek sytuacji finansowej Towarzystwa, lecz to, co zastało wykonane, odznaczało się starannością. Wygląd ogólny lasów był bardzo dobry, aczkolwiek zeszłoroczne kultury sosny i dębu zastano we wszystkich obrębach uszkodzonemi przez „pędraki“ i prócz tego w Zawólczu nad stawami w roku 1926 sosna dotknięta została przez „Cetyniec“, zaś w zagajnikach w Szczeckich Dołach świerki chorowały na „Smrekun zielony“.

W roku sprawozdawczym zostały sprzedane z licytacji 3 działki dębiny przestrzeni 45 morgów i 2 działki sosny przestrzeni 15 morgów za zł. 96.070 — licytacja odbyła się dn. 4. X. 1926 r. przy udziale 8 kupujących przyczem osiągnięte ceny na licytacji dały zwyżkę 6% na dębinie i 32% na sosnie w stosunku do cen wywoławczych.

Dzierżawca polowania p. Mieczysław Hofman osiągnął w lasach Gościeradowskich w sezonie polowań 1926/27 r. następujący wynik łowów: dzików 7, kozłów 11, lisów 9 i zajęcy 356.

Dział rolny. Skład osobisty dzierżawców folwarków uległ następującej zmianie: za zgodą Warszawskiego Towarzystwa Dobroczynności dzierżawę folwarku Szczecyn ustąpił p. Zieliński p. Krebsowi na dwa pozostałe lata. Stan gospodarstwa w dzierżawionych folwarkach za wyjątkiem Węglina był dobry, a w Liśniku wzorowy.

Na dzień 1.I.1927 r. zaległości należne od dzierżawców z różnych tytułów wynosiły 12.605 zł 58 gr., zostały one uregulowane całkowicie w styczniu 1927 r.

Zaległości należne od **dzierżawców młynów** wynosiły na dzień 1 stycznia 1927 r. zł 6.394 gr. 66, zostały one również uregulowane w styczniu 1927 r.

Wobec zalegania dzierżawców młyna Kopjówka w opłacie tenuty, została im wytoczona sprawa o eksmisję, sprawa została wygrana, dzierżawcy usunięci i młyn został wydzierżawiony panu Ziętkiewiczowi, dotychczasowemu dzierżawcy młyna w Węglinie, który za zgodą Warszawskiego Towarzystwa Dobroczynności dzierżawę tego ostatniego ustąpił szwagrowi swemu p. Małeckiemu.

*
* *

Rybołówstwo: Nowi dzierżawcy rybołówstwa wywiązują się pod każdym względem należycie z zawartej umowy: wpłacają tenutę, sporządzili i przedstawili Zarządowi plany niwelacyjne terenów wydzierżawionych, dotyczące około 300 morgów, przyczem stało się wiadomem, że na tym terenie istnieje 145,33 ha. (259,5 morg.) zdatnych pod zalew, za które umowa przewiduje tenutę po 20 kilogramów karpia kupieckiego z każdego morga: w ten sposób Warszawskie Towarzystwo Dobroczynności znalazło się poraz pierwszy w swoich dziejach w posiadaniu planów niwelacyjnych największych swoich terenów rybołówczych, dzięki czemu w przyszłych licytacjach na dzierżawę rybołówstwa, nowi konkurenci będą posiadali należytą podstawę do obliczenia rozmiarów swej oferty, czego dotychczas brakowało i co sprawiło, że w roku 1922 podczas przetargu pomiędzy dotychczasowym dzierżawcą p. Szulcem, znającym teren praktycznie od lat 40,

a nowym kandydatem p. Roeslerem, zwyciężył p. Szulc, bowiem nowy kandydat w braku planu niwelacyjnego, nie miał podstawy do ścisłego obliczenia swej oferty i w ten sposób W. T. D. było wystawione na ponoszenie skutków zmonopolizowania tak poważnej dzierżawy w rękach długoletniego swego dzierżawcy.

W czasie lustracji dóbr Gościeradowskich dokonanej w sierpniu 1926 r. przez Zarząd Towarzystwa swierdzono, że jak widać z wykonanych robót ziemnych, roboty te postąpiły wydatnie naprzód i są prowadzone w szczegółach zgodnie z umową i starannie. Utworzono dotychczas szereg stawów, zaopatrzonych w nowe mnichy, które umieszczono również na projektowanych groblach. Cały teren rybołówstwa pozbawiono drzew i krzewów, dając w ten sposób możność objęcia jednym rzutem oka całego terenu, a także otwierając dostęp promieni słonecznych do stawów.

Po obejrzeniu na gruncie miejsc odpływu wody z rybołowstwa stwierdzono, że każdy z odprowadzających kanałów ma szerokość około 1 metra, znajdują się one w liczbie 2-ch; kanały te łączą się poniżej w jeden kanał wspólny, który wpada do rzeki Sanny, stanowiącej dopływ Wisły.

Na skutek podania, złożonego do Ministerstwa Rolnictwa przez Zarząd W. T. D. zjawił się około 10 sierpnia 1926 r. leśniczy państwowy celem zbadania na gruncie sprawy udzielenia przez to Ministerstwo zezwolenia Towarzystwu na dokonanie przeczyszczenia kanału, przechodzącego przez las państwowy, który przyjmuje wodę z terenów rybołówczych W. T. D., a w marcu 1927 r. Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych wyraziło swoją zgodę na powyższe.

* * *

Uregulowane w 1924 r. **serwituty** w Gościeradowie Ukazowym i Plebańskim na rzecz przedstawicieli 70 numerów tabelowych zostały ostatecznie zatwierdzone w Warszawie i w grudniu 1926 r. zostały wniesione do wykazu hipotecznego dóbr Gościeradów.

Serwituty uregulowane w 1925 r. we wsi Marynopole na rzecz przedstawicieli 13 numerów tabelowych zostały w Lubelskiej Okręgowej Komisji Ziemskiej zatwierdzone i odesłane do ostatecznego zatwierdzenia do Warszawy.

Serwituty uregulowano w 1926 r. we wsi Łychowie na rzecz przedstawicieli 28 numerów tabelowych zostały zatwierdzone przez Janowskiego Komisarza Ziemskiego i akta przesłane do zatwierdzenia do Lubelskiej Okręgowej Komisji Ziemskiej.

Koszta likwidacji serwitutów i komasacji od początku tej działalności wyniosły w gotówce zł. 20.441 gr. 15 i w ziemi 726 hek.

Pozostałe do zlikwidowania pretensje 182 numerów tabelowych wobec nowej ustawy, obowiązującej od 25 lutego 1927 r., która znakomicie przyspiesza bieg tych spraw, zapewne zostaną uregulowane w roku 1927.

* * *

Lustracja dóbr Gościeradowskich. Prócz zwykłej kontroli dóbr Gościeradowskich, sprawowanej przy zjeżdżaniu na miejsce przez dyrektora Warszawskiego Towarzystwa Dobroczynności, w roku 1926 dokonał w sierpniu lustracji tych dóbr prezes Zarządu z udziałem dyrektora.

Stosownie do wprowadzonego w 1924 r. trybu w roku 1926 buchalter główny Towarzystwa sprawdzał na miejscu w Gościeradowie stan ksiąg i dowodów kasowych.

Liczba listów, wysłanych z Centrali do dóbr Gościeradowskich wyniosła w roku 1926—148, zaś otrzymanych z tamtąd—258.

Liczba rozmów telefonicznych do Gościeradowa wyniosła w roku 1926—80, zaś odwrotnie—15; koszt wszystkich rozmów powyższych wyniósł około 285 zł.

* * *

Szpital i 2 Ochrony są czynne, jak lat poprzednich.

W ciągu lipca i sierpnia 1926 r. przebywało na leczeniu klimatyczno-odżywczem w spitalu Gościeradowskim 15 dziewcząt w wieku od 7 do 19 lat, przesłanych z Zakładu Sierot przy ulicy Rakowieckiej w Warszawie, z wynikiem bardzo dodatnim.

W ciągu 1926 r. przebywało ogółem w szpitalu Gościeradowskim 377 chorych, którzy uczynili 9.983 dni szpitalnych, 200 wyzdrowień, 133 polepszeń, 15 zejść śmiertelnych; ambulatorjum, czynne przy szpitalu, udzieliło porady 1.997 osobom;

w szpitalu dokonano 58 operacji. Koszt utrzymania 1 chorego, licząc w tem koszty utrzymania całego personelu, wyniósł dziennie 3 zł 71 gr, co odpowiada lepszym warunkom życia chorych w tym szpitalu w myśl woli fundatora szpitala.

Obie ochrony otrzymywały w 1926 r. po 2 pisma pedagogiczne, abonowane przez Zarząd.

Dni szkolnych zapisano w ciągu 1926 r. w ochronie Gościeradowskiej 6.496, w Węglińskiej zaś 8.656. Przeciętnie uczęszczało do ochron tych 30, względnie 38 dzieci dziennie.

W ochronie Węglińskiej odbywały się wzorem lat poprzednich kursy wieczorowe dla dorosłych i przedstawienia amatorskie.

Czytelnie ludowe czynne były przy ochronach i w r. 1926.

Świadczenia Towarzystwa na rzecz potrzeb parafjalnych wyniosły w r. 1926 zł. 5.689 gr 25.

NIERUCHOMOŚCI.

Poza dobrami Gościeradowskiemi Towarzystwo posiada następujące nieruchomości, pozostające pod bezpośrednim dozorem Vice-Prezesa Zarządu p. Marcelego Kotkowskiego, mianowicie:

1) nieruchomość przy ul. Krakowskie Przedmieście Nr 62, w której mieści się główna siedziba Towarzystwa.
2) dom przy alei Jerozolimskiej Nr 30.
3) dom przy ulicy Smolnej Nr 21.
4) dom przy ulicy Chmielnej Nr. 112/114.
5) nieruchomość przy ulicy Freta Nr. 10, w której się mieści Zakład dla chłopców.
6) $\frac{1}{4}$ część nieruchomości przy ulicy Piwnej Nr 11.
7) $\frac{1}{2}$ nieruchomości przy placu Napoleona Nr 2.
8) dom przy ulicy Tarczyńskiej Nr 27.
9) nieruchomość przy ulicy Puławskiej Nr 24 (Mokotów).
10) nieruchomość przy ulicy Młynarskiej Nr. 35.
11) nieruchomość przy ulicy Rakowieckiej Nr. 21.
12) 12-morgowa kolonja w Drewnicy pod Warszawą
13) willa w Ciechocinku.
14) 16-morgowa kolonja Kępina w powiecie Błońskim.

Wpływy z tych nieruchomości wyniosły w roku sprawozdawczym zł. 93.306,55 gr., wydatki zł. 28.658,14 gr., czyli dochód czysty wyniósł zł 64.648,41 gr.

Niewielki stosunkowo dochód tłomaczy się istnieniem Ustawy o ochronie lokatorów, potrzebą stałego odnawiania i reparacji domów, gdyż są one prawie wszystkie stare i zniszczone, przytem nieruchomości na Krakowskiem Przedmieściu, Freta, Piwnej, Rakowieckiej i Młynarskiej oraz w Drewnicy i Ciechocinku nie mają charakteru dochodowego. Władze T-wa dokonały w dn. 11.X.26 lustracji kol. Kępina, przyczem stwierdzono, że kol. Kępina nie nadaje śię na letnisko dla dzieci. Wobec czego Zarząd wydzierżawił ją w drodze przetargu, odbytego d. 15.XII.26, na lat 6, przyczem osiągnął tenutę po 3,2 q. z 1 morga.

* * *

W 1926 roku dokonano następujących **remontów:** W domu Nr 62 przy ulicy Krakowskie Przedmieście odnowiono i uporządkowano lokal na ambulatorjum, oczyszczono strychy i piwnice nad i pod biurem, odnowiono pomieszczenie dla buchalterji, przebudowano oddział męzki Zakładu dla starców i inwalidów, wyreparowano dachy i założono rynny od ulicy Bednarskiej, założono nowe rynny i pasy okapowe od podwórza. Koszt tych robót oraz konserwacji urządzeń gazowych, elektrycznych, wodociągowych i kanalizacyjnych wyniósł zł. 14.451,58 gr.

W domu Nr. 10 przy ulicy Freta wyreparowano dachy, piece, ustępy, podłogi, co kosztowało zł. 4.360,01 gr. Konserwacja urządzeń gazowych i t. d., jak wyżej, wyniosła zł. 1.730,80 gr.

Na nieruchomości Nr 21 przy ul. Rakowieckiej w ogrodzie parkan zastąpiono nowym, naprawiono rynny kosztem zł. 1.636,40 gr. Konserwacja urządzeń gazowych i inn. wyniosła zł. 1.126.

W domu Nr 11 przy ulicy Piwnej uporządkowano ustęp, naprawiono piece, wodociąg, drzwi i rezerwoar, co kosztowało zł. 228,60 gr.

W domu Nr 30 przy alei Jerozolimskiej drobne reparacje kosztowały zł. 93.

W lokalu przedszkola Nr 5 przy ulicy Przyokopowej Nr. 53 gruntowny remont i przebudowanie kosztowały zł. 1.702,90 gr.

W lokalu Ochronki Nr 4 przy ulicy Targowej Nr. 69 naprawiono dach nad salami, wymalowano cały lokal i naprawiono klozet i piece, co kosztowało zł. 338,50 gr.

W. domu Nr 112/114 przy ulicy Chmielnej naprawiono trzy kominy, ułożono bruk i chodnik, wyreparowano parkan, bramę i podłogi, postawiono szopę, co razem z konserwacją urządzeń kosztowało zł. 1.205,41 gr.

W domu Nr. 27 przy ulicy Tarczyńskiej przerobiono rynny i wyreparowano parkany i bramę, co kosztowało zł. 852,93 gr.

W willi w Ciechocinku doprowadzono do porządku schody, prowadzące do piwnicy i balustradę kosztem zł. 58.

Ogólny koszt wymienionych odnowień i reparacji wyniósł zł. 27.784,13 gr.

* * *

Wykaz **sum hipotecznych i papierów %-wych,** stanowiących własność W. T. D., znajduje się w bilansie i jego aneksach.

SKŁADKI CZŁONKOWSKIE I OFIARY.

Wpływy ze składek członkowskich w roku 1926, przy niezmienionej wysokości 10 zł., wykazują dochód zł. 5.235. W stosunku do roku 1925 uwydatnił się tu dosyć znaczny przyrost, (w roku 1925 wpływy z tego źródła wyniosły zł. 1.475). Ofiarność publiczna wyraziła się w darach jednorazowych, które w roku sprawozdawczym stanowiły dosyć poważny zasiłek dla podtrzymania prowadzonych przez Warszawskie Towarzystwo Dobroczynności zakładów dobroczynnych. Z tego źródła korzystały: Wydział Wsparć, Przytułek dla Rzemieślników i Robotników fabrycznych, Zakład dla sierot - chłopców, Zakład dla sierot - dziewcząt i centralna Kasa W. T. D.

Nadto Zakład dla sierot - chłopców znalazł źródło dochodowe w umiejętnie i starannie urządzonej szopce.

Ogółem wpływy z ofiar i szopki wyniosły zł. 58.264,13 gr., w sumie powyższej mieści się hojna ofiara Tow. Kredytowego m. Warszawy, która wyniosła zł. 10.000.

WYDZIAŁ PRAWNY.

Wydział Prawny pozostawał w roku sprawozdawczym, jak i dawniej, pod kierunkiem Wiceprezesa Zarządu Adwokata Marcelego Kotkowskiego i składał się z adwokatów: Józefa Gembskiego, Jana Optata Sokołowskiego i Wacława Trejdosiewicza.

W roku sprawozdawczym Kierownik Wydziału Prawnego W. T. D. prowadził siedm spraw sądowych Towarzystwa: jedna o rozwiązanie kontraktu dzierżawy młyna w Kopijówce, zakończona wyrokiem, pomyślnym dla Towarzystwa, któremu pozwani dzierżawcy poddali się dobrowolnie; druga o eksmisję ogrodnika z ogrodu i lokalu przy ul. Młynarskiej Nr 35, reszta zaś dotyczyła eksmisji z lokali w domach Towarzystwa z powodu niepłacenia komornego. Wszystkie te sprawy zostały wygrane z wyjątkiem sprawy z Michoreckim, od którego komorne całkowicie zasądzono, lecz eksmisji w dwóch instancjach sądowych odmówiono.

Pozatem Wydział Prawny redagował kontrakty i udzielał wielokrotnie opinji w sprawach przerachowania kapitałów przedwojennych, płacenia procentów od sum hipotecznych, sposobu wykonywania testamentów i innych.

UDZIAŁ TOWARZYSTWA W ŻYCIU SPOŁECZNEM I NARODOWEM.

Celem podtrzymania łączności T-wa ze społeczeństwem i jego zainteresowania dla zadań T-wa władze T-wa umieszczały kilkakrotnie w prasie sprawozdania z ciekawszych przejawów działalności T-wa: a więc w dn. 16 i 19 stycznia 1926 r. ukazały się w „Kurjerze Warszawskim" 2 artykuły p. Olszewskiej, członka Rady Naczelnej i referentki Wydziału Opieki nad dzieckiem W. T. D. dające zarys reform, wprowadzonych w działalności T-wa w dziedzinie opieki nad dzieckiem, oraz w dniu 25 czerwca 1926 r. artykuł tejże autorki w temże piśmie, opisujący, z powodu uroczystości zakończenia pierwszego z zamierzonych kursów pedagogicznych dla wychowawczyń zakładów dziecięcych T-wa, dodatnie wyniki tego kursu i zainteresowanie, jakie kursy te wzbudziły w kołach wychowawczyń.

W dn. 15 stycznia 1927 r. odbyło się uroczyste poświęcenie nowej siedziby jednego z przedszkoli T-wa przez ks. Bronisława Lewandowskiego w domu Nr. 53 przy ul. Przyokopowej z udziałem wychowanków przedszkola z kierowniczką p. Puzyńską, ich rodziców, przedstawicieli prasy i władz T-wa, którego bezpośrednim wynikiem było kilka pochlebnych sprawozdań prasowych, oraz szybki i znaczny napływ zapisów dzieci do przedszkola tego, przyczem zdarzył się wzruszający fakt samorzutnego zaopatrzenia trojga bardzo biednych dzieci, świeżo do przedszkola zapisanych, w komplety bielizny, odzieży i produkty spożywcze przez 7 matek innych wychowanków przedszkola.

Wiosną 1926 r. zwiedzał zakłady T-wa, oraz dobra Gościeradowskie, zapoznając się przytem z danemi o kosztach prowadzenia tychże, delegat Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej p. Terakowski; lustracja powyższa trwała z górą miesiąc i wywołała pochlebne wyrazy pod adresem władz T-wa.

W dniu 7 czerwca 1926 roku Wydział Opieki Społecznej Magistratu m. Warszawy przesłał T-wu odpis protokułu wizytacji szkoły dla chłopców w przytułku im. Jachowicza przy ul. Freta 10; w sprawozdaniu tem wizytatorka Magistratu podnosi wybitne postępy w prowadzeniu szkoły i wyraża uznanie dla jej kierownika dra Bogusława Dąbrowskiego.

Na skutek odezwy Polskiego Komitetu Pomocy Dzieciom z dnia 16 marca 1926 roku., komunikującej o zaliczeniu przez p. Ministra Pracy i Opieki Społecznej do składu Rady Fundacji P. K. P. D. delegata W. T. D., z dniem 29 marca 1926 roku T-wo nasze przystąpiło do udziału w pracach P. K. P. D. przez swego przedstawiciela w osobie prezesa zarządu dra J. S. Kijewskiego.

Towarzystwo wzięło w roku 1926 udział w następujących obchodach i uroczystościach: w dniu 27 sierpnia 1926 roku 40 dziewcząt pod opieką władz T-wa i Sióstr Miłosierdzia z przytułku przy ul. Rakowieckiej wzięło udział w uroczystości przewiezienia Relikwij św. Stanisława Kostki; ponieważ obchód ten miał miejsce w czasie feryj letnich, tedy udział dzieci nie był liczny; w dn. 30 października 1926 r. Zarząd wysłał depeszę gratulacyjną do Komitetu budowy pomnika Henryka Sienkiewicza

w Bydgoszczy z powodu poświęcenia fundamentu tego pomnika; w dn. 16 lipca 1926 r. dziewczęta z przytułku przy ul. Rakowieckiej pod opieką władz T-wa i Sióstr Miłosierdzia wzięły udział w oddaniu ostatniej posługi ś. p. Franciszkowi Olewińskiemu, byłemu vice-prezesowi T-wa.

W listopadzie 1926 r. Zarząd udzielił zezwolenia p. Jadwidze Brzusiównie na korzystanie z archiwum W. T. D. w celu napisania pracy dyplomowej w Wyższej Szkole Handlowej w Warszawie z dziedziny polityki społecznej.

23 czerwca 1926 roku W. T. D. udzieliło gościny w sali Jasełkowej przy ulicy Freta 10, 84 dzieciom, przybyłym z wycieczką z Wilejki do stolicy: w ciągu 2 dni tej gościny czuwał nad wygodami i stanem zdrowia tych dzieci dr. B. Dąbrowski, sekretarz Wydziału Opieki nad dzieckiem.

Objawami zainteresowania społeczeństwa losami T-wa naszego były następujące dary, złożone T-wu: p. dr. Jabłoński, jako sąsiad dóbr Gościeradowskich, ofiarował na potrzeby gospodarstwa w Gościeradowie nowy kompletny wóz parokonny; Urząd Komory Celnej ofiarował T-wu w ciągu roku 1926: 400 arbuzów, 43 piłki do drzewa, 430 paczek malagi suszonej, 10 sztuk materjałów etaminowych, 8 pudełek klocków do budownictwa, 10 płaszczów i znaczną ilość odzieży dla dorosłych, z której uszyto 26 garniturów dla chłopców; ofiary w gotowiźnie wyniosły w roku 1926 ogółem zł 22.634 gr. 37, między innemi T-wo Kredytowe m. Warszawy wniosło zł 10.000·—, p. Karol Glass zł 7.300·—, T-wo Norblin, Buch i Werner zł 1.000·—, p. M. Zdanowicz zł 700·—, ksiądz Puchalski zł 100·—, p. H. Gołownia zł 400·—, p. K. Malinowska zł 150·—, z Wydziału Ofiar „Kurjera Warszawskiego" wpłynęło zł 126 gr. 60.

W marcu 1927 roku p. Franciszek Kisielewski, kierownik Szkoły Powszechnej w Koluszkach, z racyi wygrania 40.000·— dolarów na ciągnieniu 5% Premjowej Pożyczki Dolarowej, złożył ofiarę zł 4.000·— na rzecz tych 4 dziewcząt z przytułku przy ul. Rakowieckiej, które na doroczne zaproszenie Ministerstwa Skarbu brały w dn. 1 marca udział w wylosowaniu jego wygranej, oraz 1000 zł na ogólne potrzeby przytułku.

Ze swej strony T-wo nasze na prośbę prezesa Zarządu Okręgowych Straży Pożarnych p. Gustawa Swidy udzieliło na rzecz Straży Pożarnych gminy Gościeradów 85 metr. sz. drzewa na budowę składu dla narzędzi pożarnych.

Warszawa, dn. 13 kwietnła 1927 r.

Prezydjum Rady Naczelnej:

Prezes (—) *Ludwik Dydyński*
V.-Prezes (—) *ks. dr. Karol Niemira*
Sekretarz (—) *Leon Nowodworski*

Zarząd:

Prezes (—) *Jan Stanisław Kijewski*
V.-Prezes (—) *Marceli Kotkowski*
Sekretarz (—) *Wacław Rydzykowski*
Skarbnik (—) *Henryk Hoser*

Członkowie:

(—) *Michał Jastrzębski*
(—) *Stanisław Leśniowski*

Dyrektor W. T. D.
(—) *Stanisław Fedorowicz*

ZESTAWIENIE RACHUNKOWE

WARSZAWSKIEGO TOWARZYSTWA DOBROCZYNNOŚCI

ZA ROK 1926.

Rachunek Dochodów i Wydatków Warszawskiego

WYDATKI.

1.	Wydział Wsparć		zł 27.402.36
2.	Wydział Opieki nad Starc. i Inwalid.		
	Zakład Starców i Inwalid. .	zł 136.191.24	
	Przytułek dla Rzem. i Robot. Fabrycznych	„ 33.816.70	„ 170.007.94
3.	Wydział Opieki nad Dzieckiem:		
	Zakłady zamknięte . . .	„ 265.133.12	
	„ otwarte	„ 47.393.18	
	Emerytury b. dozorcz. ochron	„ 1.220.—	
	Kursy dokształcające dla nauczycielek	„ 1.561.—	„ 315.307.30
4.	Szpital w Gościeradowie		„ 37.104.69
5.	Ambulatorjum		„ 4.889.79
6.	Zapomogi dla b. pracowników		„ 1.003.25
7.	Wypłaty z tytułu zapisów		„ 6.455.02
8.	Utrzymanie domów		„ 28.658.14
9.	Płace administracji Centrali		„ 32.236.93
10.	Koszty ogólne		„ 9.861.66
11.	Procenty i koszty inkasa:		
	procenty	„ 10.458.25	
	inkaso	„ 527.10	„ 10.985.35
12.	Amortyzacja ruchomości biura Zarządu . . .		„ 1.587.54
			zł 645.499.97

Buchalter (—) *J. Postupalski* Dyrektor (—) *Fedorowicz Stanisław*

Towarzystwa Dobroczynności za rok 1926.

DOCHODY.

1.	Wydział Wsparć		zł 9.850.75
2.	Wydział Opieki nad Starc. i Inwalid.		
	Zakład Starców i Inwalidów	zł 1.787.55	
	Przytułek dla Rzem. i Robot. Fabrycznych	„ 20.834.92	„ 22.622.47
3.	Wydział Opieki nad dzieckiem:		
	Zakłady zamknięte		„ 28.787.20
4.	Ofiary		„ 22.634.37
5.	Subsydja:		
	subsydjum na ogólne potrzeby	„ 37.200.—	
	częściowy zwrot koszt. utrzymania pensjonarzy	„ 164.300.20	„ 201.500.20
6.	Zapis ś. p. Stelmasiewiczowej		„ 963.—
7.	Składki członkowskie		„ 5.235.—
8.	Dochód z domów i kolonji:		
	z domów	„ 92.868.90	
	z kolonji	„ 437.65	„ 93.306.55
9.	Procenty hipoteczne		„ 38.914.82
10.	Procenty od papier. wart. kapitału żelaznego		„ 12.036.97
11.	Wpływ z podziału dochodu Kasy Grosz. za 1925 r.		„ 2.000.—
12.	Dochód netto z dóbr Gościeradów		„ 182.373.96
13.	Deficyt		„ 25.274.68
			zł 645.499.97

Zarząd:

Prezes (—) *Kijewski Jan Stanisław*
V.-Prezes (—) *Kotkowski Marceli*
Sekretarz (—) *Rydzykowski Wacław*
Skarbnik (—) *Hoser Henryk*

Członkowie:

(—) *Jastrzębski Michał*
(—) *Leśniowski Stanisław*

Komisja Rewizyjna:

Prezes (—) *Wegner Józef*
V.-Prezes *Malinowski Janusz*
Sekretarz (—) *Nadolski Leon*

Członkowie:

(—) *Chrzanowski Aleksy Wiktor*
(—) *Hiszpański Stanisław*
(—) *Kruszewski Stanisław*
(—) *Olsztyński Wojciech*

DOBRA GO

Rachunek strat

STRATY.

Koszty ogólne			zł 7.411.72
Pensje administracji i służby			„ 32.787.26
Utrzymanie inwentarza			„ 1.542.48
„ budowli			„ 11.294.76
Podatki			„ 14.914.09
Serwituty i komasacja			„ 41.103.60
Ochrony			„ 3.685.98
Wsparcia			„ 4.593.73
Ruchomości:			
zniszczone	zł 59.80		
20% amortyzacji	„ 1.961.18		2.020.98
Zysk			zł 182.373.96
			zł 301.728.56

Rachunek

Kultury	zł 25.094.38
Utrzymanie personelu leśnego	„ 33.578.77
Koszty sądowe	„ 2.091.60
Wydatki ogólne	„ 1.867.49
Dochód odnoszący się do 1927 roku	„ 51.723.13
Dochód netto	„ 193.058.32
	zł 307.413.69

Buchalter (—) *J. Postupalski* Dyrektor (—) *Fedorowicz Stanisław*

ŚCIERADÓW

i zysków.

ZYSKI.

Eksploatacja lasów	zł 193.058.32
Dzierżawa folwarków	„ 81.500.45
„ młynów	„ 12.248.25
„ gruntów	„ 4.376.86
Gospodarstwo rybne	„ 1.773.90
Dzierżawa rybołówstwa	„ 8.770.78
	zł 301.728.56

eksploatacji lasów.

Sprzedaż poręb	zł 96.070.—
Drzewo materjałowe własnego wyrobu	„ 82.112.60
„ opałowe „ „	„ 116.584.29
Dzierżawa gruntów w porębach	„ 7.613.30
„ polowania	„ 4.917.50
Różne wpływy	„ 116.—
	zł 307.413.69

Zarząd:

Prezes (—) *Kijewski Jan Stanisław*
V.-Prezes (—) *Kotkowski Marceli*
Sekretarz (—) *Rydzykowski Wacław*
Skarbnik (—) *Hoser Henryk*

Członkowie:

(—) *Jastrzębski Michał*
(—) *Leśniowski Stanisław*

Komisja Rewizyjna:

Prezes (—) *Wegner Józef*
V.-Prezes *Malinowski Janusz*
Sekretarz (—) *Nadolski Leon*

Członkowie:

(—) *Chrzanowski Aleksy Wiktor*
(—) *Hiszpański Stanisław*
(—) *Kruszewski Stanisław*
(—) *Olsztyński Wojciech*

Bilans Warszawskiego Towarzystwa

AKTYWA.

1.	Kasa			zł 16.343.28
2.	Instytucje finansowe			„ 76.646.28
3.	Papiery wartościowe:			
	wartość papierów %%	zł	130.676.56	
	„ kuponów . .	„	9.844.58	„ 140.521.14
4.	Dłużnicy:			
	zaległe procenty hipoteczne	zł	28.619.73	
	różni dłużnicy . . .	„	103.125.98	„ 131.745.71
5.	Lokacje hipoteczne			„ 668.002.12
6.	Pożyczki z Auton. Kas T-wa			„ 7.58
7.	Kaucje			„ 4.256.65
8.	Nieruchomości:			
	miejskie	zł	1.659.370.—	
	wiejskie	„	1.721.350.—	
	nowe budowle w Gościeradowie . . .	„	24.885.98	„ 3.405.605.98
9.	Ruchomości			„ 78.404.90
10.	Inwentarz żywy			„ 5.914.80
11.	Remanenty:			
	drzewo opałowe i budulcowe	zł	40.966.12	
	żywność i t. d. . . .	„	32.632.60	
	bielizna i odzież . . .	„	37.877.42	„ 111.476.14
12.	Sumy przechodnie			„ 7.644.38
13.	Dłużnicy wątpliwi:			
	Ros. Bank Państ. r/k bieżący	zł	1.—	
	Ros. Bank Państ. r/k papierów %% . . .	„	1.—	„ 2.—
14.	Deficyt			„ 25.274.68
				zł 4.671.845.64
	Różni za depozyty			zł 366.824.45

Buchalter (—) *J. Postupalski*   Dyrektor (—) *Fedorowicz Stanisław*

Dobroczynności na dz. 31 grudnia 1926 r.

PASYWA.

1.	Kapitał obrotowy		zł 1.722.758.15
2.	„ żelazny		„ 2.589.840.73
3.	Fundusze specjalne		„ 26.390.64
4.	„ depozytowe		„ 10.791.50
5.	„ Kasy Groszowej		„ 162.075.58
6.	„ Autonom. Kas T-wa		„ 25.105.86
7.	Rezerwa na pokrycie niepewn. należności .		„ 10.185.10
8.	Długi hipoteczne		„ 26.533.30
9.	Wierzyciele		„ 34.535.91
10.	Różni za kaucje		„ 8.937.10
11.	Sumy przechodnie:		
	niezapłacone należności za 1926 r.	zł 2.391.64	
	dochód odnoszący się do 1927 r. . . .	„ 52.298.13	„ 54.689.77
12.	Rosyjski Bank Państwa, pożyczka pod zastaw papierów %%		„ 1.—
13.	Pożyczka b. Skarbu Państwa Ros.		„ 1.—
			zł 4.671.845.64

Papiery wartościowe w depozycie . . . zł 366.824.45

Zarząd:

Prezes (—) *Kijewski Jan Stanisław*
V.-Prezes (—) *Kotkowski Marceli*
Sekretarz (—) *Rydzykowski Wacław*
Skarbnik (—) *Hoser Henryk*
Członkowie:
(—) *Jastrzębski Michał*
(—) *Leśniowski Stanisław*

Komisja Rewizyjna:

Prezes (—) *Wegner Józef*
V.-Prezes *Malinowski Janusz*
Sekretarz (—) *Nadolski Leon*
Członkowie:
(—) *Chrzanowski Aleksy Wiktor*
(—) *Hiszpański Stanisław*
(—) *Olsztyński Wojciech*
(—) *Kruszewski Stanisław*

Projekt budżetu

PRZYCHÓD

1. Z Gościeradowa		zł 143.000.—
1. Z nieruchomości:		
wpływ gotówkowy . . .	zł. 101.125.—	
wartość lokali zajętych przez zakłady	„ 37.875.—	„ 139.000.—
3. Subsydjum Magistr. i Min. Pracy i Op. Społ.		„ 245.320.—
4. Procenty od sum hipotecznych		„ 38.000.—
5. Procenty od papierów wartościowych . . .		„ 16.100.—
6. Składki człon., ofiary i nieprzewidziane . . .		„ 16.500.—
7. Wydział Dochodów Niestałych		„ 10.000.—
8. Ofiary zebrane przez Wydział Wsparć . . .		„ 6.000.—
9. Niedobór		„ 75.044.—
		zł 688.964.—

Buchalter (—) *J Postupalski* Dyrektor (—) *Fedorowicz Stanisław*

na 1927 rok.

ROZCHÓD

1.	Zakład sierot chłopców	zł 132.549.—
2.	Zakład sierot dziewcząt	„ 101.531.—
3.	Internat im. Kronenberga	„ 10.380.—
4.	Przedszkola i ochrony	„ 51.199.—
5.	Zakład dla starców	„ 168.470.—
6.	Przytułek dla rzemieśln. i robot. fabr.	„ 10.360.—
7.	Wydział Wsparć	„ 16.000.—
8.	Utrzymanie nieruchomości	„ 81.875.—
9.	Pensje personelu biura Zarządu	„ 35.000.—
10.	Procenty i inkaso	„ 10.000.—
11.	Wypłata procentów z zapisów	„ 11.900.—
12.	Koszty ogólne	„ 10·300.—
13.	Na powiększenie funduszów i kapitałów . . .	„ 2.200.—
14.	Utrzymanie ambulatorjum	„ 4.200.—
15.	Szpital w Gościeradowie	„ 43.000.—
		zł 688.964.—

Zarząd:

Prezes (—) *Kijewski Jan Stanisław*
V. Prezes (—) *Kotkowski Marceli*
Sekretarz (—) *Rydzykowski Wacław*
Skarbnik (—) *Hoser Henryk*

Członkowie:

(—) *Jastrzębski Michał*
(—) *Leśniowski Stanisław*

Komisja Rewizyjna:

Prezes (—) *Wegner Józef*
V.-Prezes *Malinowski Janusz*
Sekretarz (—) *Nadolski Leon*

Członkowie:

(—) *Chrzanowski Aleksy Wiktor*
(—) *Hiszpański Stanisław*
(—) *Kruszewski Stanisław*
(—) *Olsztyński Wojciech*

SPRAWOZDANIE KOMISJI REWIZYJNEJ
Warszawskiego Towarzystwa Dobroczynności za rok 1926.

Komisja Rewizyjna, składająca się z prezesa p. Józefa Wegnera, wiceprezesa p. J. Malinowskiego, oraz członków pp. A. W. Chrzanowskiego, S. Hiszpańskiego, S. Kruszewskiego, W. Olsztyńskjego i sekretarza L. Nadolskiego, odbyła osiem posiedzeń, badając stan majątku i rachunków W. T. D. za okres 1926 r.

Ponadto zwiedziła przytułki dla starców, zakłady i ochrony dla sierot, jak również lasy i folwarki dóbr Gościeradowskich.

W przytułkach, zakładach i ochronach daje się zauważyć niewątpliwy postęp.

Spostrzegane przy poprzednich oględzinach braki są już bądź usunięte zupełnie, bądź też w toku usuwania.

Konserwacja gmachów naogół jest zadawalniająca. Większej opieki wymaga tylko gmach przy ul. Chmielnai pod Nr 112/114.

Gmach ten należałoby wyremontować możliwie jaknajrychlej, przynajmniej nazewnątrz.

Czynsze od lokatorów zamieszkałych w gmachach W. T. D. wpływają normalnie. Wogóle administrację domów należy uważać za uporządkowaną.

Z autonomicznych kas szczególnie owocną działalność rozwija Kasa Groszowa, co zasługuje na specjalne uznanie.

Należności od dłużników, jak również procenty od sum przedwojennych, ściągane są we wszystkich prawnie możliwych wypadkach i z dostatecznym wysiłkiem.

W dobrach Gościeradowskich należy stwierdzić wytężoną pracę przedewszystkiem w kierunku uregulowania serwitutów. Zakończenie tej bowiem sprawy dopiero pozwoli uporządkować całokształt gospodarki, jak leśnej, tak i rolnej. Przedewszystkiem leśnej.

Kultary leśne prowadzone są z dostatecznem wytężeniem i znajomością rzeczy. Ochrona zagajników, oraz porządek na porębach są wystarczające.

Stan większości budynków jest niezadawalający, a nawet groźny. Wobec jednak ścisłej zależności poprawy tego stanu od uregulowania serwitutów, sprawa powyższa jako najważniejsza wysuwa się na czoło zagadnień do rozwiązania.

Przyznać jednak należy, że remont, jak również i przebudowa budynków mniej zależnych od regulacji serwitutów prowadzone są z wielkim wysiłkiem i we właściwym zakresie.

Ogólny stan Towarzystwa stale i widocznie poprawia się. Gospodarka w całokształcie prowadzona jest planowo i zmierza do ugruntowania stanu poprawy.

Rachunkowość jest prawidłowa i prowadzona ze znajomością rzeczy, lecz należałoby zmienić okres sprawozdawczy, mianowicie, zamiast sporządzania zamknięć w roku kalendarzowym przyjąć rok gospodarczy, zamykany końcem czerwca, co wypływa z następujących motywów:

1) terminy umów dzierżawnych i zakańczania wszelkich rachunków z dzierżawcami odbywa się na dzień 1 lipca;
2) wszelkie roboty w lasach Gościeradowskich, a także rozrachunki z kupcami drzewa są przystosowane do terminu 1 lipca;
3) wszelkie zapasy w magazynach, a także w Zakładach Towarzystwa są na dzień 1 lipca na wyczerpaniu, co ułatwia kontrolę;
4) w razie potrzeby przerwania drobnych robót w lasach, a także sprzedaży drzewa opałowego w lipcu, nie da to żadnych strat;
5) wyjazd do Gościeradowa latem jest najodpowiedniejszy i najwięcej nadaje się dla kontroli.

Powyższe znakomicie ułatwi rachunkowość i tworzenie bilansu, nie będzie dużych przechodnich sum, wynikających z nieuregulowanych rachunków na dzień 1 stycznia, zapasy zaś będą ściśle ilościowo ocenione; teraz odbywa się to przeważnie na oko (węgiel, kartofle, kapusta i inne).

Sporządzony za rok 1926 bilans zamknięty kwotą zł. 4,671.845.64, wykazuje w dochodach zł. 620.225.29, w wydatkach zł. 645.499.97, przy niedoborze wynoszącym zł. 25.274.68, jest zgodny z księgami Towarzystwa.

Projekt budżetu na rok 1927 przewiduje wydatków zł. 688.964.— w stosunku do kwoty zł. 498.415.— roku 1926, czyli, że wykazuje stały i trwały rozwój działalności Instytucji, oraz stwierdza owocną pracę Zarządu W. T. D., wobec czego Komisja Rewizyjna proponuje Walnemu Zgromadzeniu sprawozdanie Zarządu oraz projekt budżetu przyjąć do zatwierdzającej wiadomości i udzielić Zarządowi absolutorjum.

Warszawa, d. 20 kwietnia 1927 r.

(—) *Józef Wegner*, prezes
(—) *Janusz Malinowski*, wice-prezes
(—) *Leon Nadolski*, sekretarz

(—) *Aleksander Wiktor Chrzanowski*
(—) *Stanisław Hiszpański*
(—) *Stanisław Kruszewski*
(—) *Wojciech Olsztyński*